

Izhaja vsak dan, tudi ob nedeljah in praznikih, ob 5 zjutraj.

Uredništvo: Ulica Sv. Frančiška Asiškega št. 20, I. nadst. — Vsi dopisi naj se pošiljajo uredništvu lista. Nežalostna pisma se ne sprejemajo in rokopi si ne vračajo.

Izdajatelj in odgovorni urednik: Štefan Godina. Lastnik konsorcijskega lista „Edinosti“ — Tiskarna „Edinosti“, vpisane družbe s omejenim poročstvom v Trstu, ulica Sv. Frančiška Asiškega št. 20.

Telefon uredništva in uprave št. 11-57.
Naročnina znaša: Za celo leto K 31-20
Za pol leta 15-60
Za tri mesece 7-80
za nedeljsko izdajo na celo leto 9-20
za pol leta 4-60

EDINOST

Posamezne številke „Edinosti“ se prodajajo po 8 vinarjev, zastarele številke po 10 vinarjev.

Oglaš se računajo na milimetre v širokosti ene kolone. Cene: Oglaš trgovcev in obrtnikov mm po 10 v. Osmrtine, zahvale, poslanice, oglaš denarnih zavodov mm po 20 v. Oglaš v tekstu lista do pet vrst K 20.— vsaka nadaljnja vrsta 2.—

Mail oglaš po 4 vinarje beseda, najmanj pa 40 vinarjev.

Oglaš sprejema inšeriatni oddelček „Edinosti“. Naročnik in reklamacije se pošiljajo upravi lista. Plačuje se izključno le upravi „Edinosti“ — Plača in toži se v Trstu.

Uprava in inšeriatni oddelček se nahajata v ulici Sv. Frančiška Asiškega št. 20. — Poštnoštevilni račun št. 41.652.

Poslanska zbornica.

DUNAJ, 14. (Kor.) Tekom nadaljevanja prvega čitanja proračunskega provizorija se je oglašil k besedi finančni minister Spitzmüller, ki je opozarjal na izredne okoliščine, ob katerih mora zastopati proračunski provizorij. Tekom nadaljnjih izjavljanj je finančni minister naglašal, da se je atentat sovražnikov na monarhijo v vsakem ožiru ponesrečil. Kar se tiče gospodarske strani, so nadkritična tudi pričakovanja najboljših domoljubov. Kljub nenormalni ustvaritvi našega gospodarstva so davčni rezultati zadovoljivi, deloma nepričakovano ugodni. Izjeme je konstatiral je v toliko, v kolikor so neposredna posledica vojnega gospodarstva. Minister je opozarjal pri tem na obdobje žganja in piva. Nato je naglašal govornik ugodne uspehe vojnih posojil s sodelovanjem bank. Vojna je popolnoma razbila okvir proračuna. Pri dosedanjih provizorijih in zaslihanjih odredbah gre za dokladne davke in dokladne prispevke. Le prevoznih davek pri železnicah je nov davek. V zadnjih treh četrtletjih razven prevoznega davka in zvišanja bolnišniškega davka niso bile ukrenjene nobene odredbe, ker morajo biti te davčne odredbe zgrajene na novi podlagi.

Minister je razpravljal nato podrobno o dohodkih in izdatkih proračuna in opozarjal na največje varčevanje. Podporni do konca aprila 1917 znašajo 35 milijard kron, letos pa po zadnji ureditvi 24 milijard. Izdatki za begunce so dosegli konec leta 1917 600 milijonov K. Za olajšanje dobave živil za ubožne ljudske sloje pojde 300 milijonov K. Stroški za Galičijo znašajo komaj tekoma enega leta že na stotine milijonov. Minister je navedel nato izdatke za uradnike in uslužbence, ki znašajo za l. 1917 že 400 milijonov. Minister je nato napovedal razširjenje davka na »Verbrauch« in najbrž tudi davka na »Aufwand« (teh novih tehničnih razvorov se ne poznamo in ne vemo, kako naj jih prevedemo, in to temenljivi, ker gospoda vendar drugače uporabljajo izraze kot »racionalen konsum«, »konzentracija kapitala«, »rapidnejši tempo«, »detalji finančnega načrta«; če že tako očistujejo svoj nemški jezik, kaj vsaj povdo, kaj hočejo reči s svojimi novimi nemškimi izrazi!). Detalji finančnega načrta ne more minister razkriti že danes in zato tudi ne more predložiti državnega proračuna »sensu strictissimo«, pač pa se najbrž zgodi to jeseni. Ureditev državnega gospodarstva se pač izvede s preureditvijo naše gotovo ne brezupne, pač pa bistveno razdelane valute. Imamo že okoli 34 milijard dolgov same v Avstriji.

Govoril je nato o vprašanju obdavčenja imetja, pri čemer je izjavil, da ne more sedaj še zavzeti odločilnega stališča. Sedaj imetja bi morala biti takšna, da ne bi produktivnosti našega kapitala in našega gospodarstva ovirala na način, da bi bila otežena retablacija. Prepričan je, da mi, ki smo zmogli gotovino v tej vojni, pokrijemo tudi izdatke, ki jih je povzročila vojna.

K svojem izrazu o »finančni disciplini« je izjavil, da je sporazumno s parlamentom sklenjeni finančni načrt izvesti brezobzirno, zlasti glede prištevanja in uvesti tudi primerne upravne reforme, kar se je že pričelo z razpustom nekaterih davčnih oblasti.

Nato razpravljala minister o šestem vojnem posojilu, ki da bo izpadlo kar najugodnejše. Ker se je podpisni rok podaljšal do 22. t. m., ne more še navesti zaključnih števil. Seveda bodo to milijarde in ker je 18 milijard vojnega posojila že podpisanih, bodo s tokratnim posojilom vojna posojila daleč presegla svoto 20 milijard. Minister polaga vsekakor največjo važnost na to, da ima sedanje vojn. posojilo polen, če le mogoče, prejšnja posojila še presegajo uspeh, da nam ne bi bilo treba v toliki meri naslanjati se na kredit notne banke. Minister je v splošnem zadovoljen z udeležbo avstrijske splošnosti na sodelovanju pri vojnih posojilih, vendar pa bi mogel vlekakapital storiti še kaj več. Vsekakor se nadeja minister, da bo šesto vojno posojilo imelo najboljši uspeh, zlasti z ozirom na krasne uspehe naše vojske, ki brani našo trgovinski emporij Trst in s tem našo gospodarsko bodočnost. Zato naj žrtvuje vsak, kolikor more, da se ta zgodovinska borba zavaruje tudi finančno. (Odobravaje.)

Po finančnem ministru je govoril poslanec Pachter (nemški nacionalist), na kar se je poslanec dr. Lagnja v svojem govoru pritoževal proti preganjanju Jugoslovani. Jugoslovani zahtevajo narodnostno zedinjenje in hrvaških deželah. Če Hrvat danes pod Boroevičem tako junaško brani svoje narodnostne meje ob Soči, ramo ob rami s svojimi slovenskimi in srbskimi brati, dela to v prepričanju pristo zvestega naroda, ki si je svest, da so njegovi predniki prisegli zvestobo in vdanost Habsburžanom.

Govoril je nato nemški nacionalist Denk, na kar je slovenski napredni posla-

nec dr. Ravnikar poudarjal, da bi se moral vsak poizkus uvedbe nemškega državnega ali prometnega jezika smatrati za atentat na načelo enakopravnosti ali pa kot očito sovražnost. Jugoslovani zahtevajo nagrado za doprinešene žrtve; hočejo samo ono, kar že imajo Nemci, svobodo in samostojnost.

Govorila sta nato še poslanca Neunteufel in Hölzel, na kar se je razprava prekinila in seja zaključila. — Prihodnja seja jutri. — Med vlogami se nahaja med drugimi Interpelacija, podpisana skoraj od vseh strank, ki se tiče preskrbe avstrijskih plinaren s premogom.

Zvezna armadna poročila.

AVSTRIJSKO.
DUNAJ, 14. (Kor.) Uradno se razglasi: 14. junija 1917.
Vzhodno in jugovzhodno bojišče. — Neizpremenjeno.
Italijansko bojišče. — Na planoti Sedmih občin včeraj le topovski boj, sicer nič novega.
Načelnik generalnega štaba.

NEMSKO.
BEROLIN, 14. (Kor.) Veliki glavni štab, 14. junija 1917.

Zapadno bojišče. — Armada kraljeviča Rupprehta: Tako v Flandriji kakor tudi v Artoisu je bil topovski boj le v nekaterih odsekih. Vzhodno Yperna smo razstrelili mine, ki so napravile opustošenja v angleški postojanki. Do manjših bojov v predozemlju je prišlo južno Douve; položaj je ostal neizpremenjen. — Armada nemškega cesarjeviča: Pri Vauxaillou, severovzhodno Soissons, so Francozi po večernem ognju izvršili napad. Bili so odbiti. Sicer je bilo topovsko delovanje večinoma majhno. — Armada vojvode Alberta: Nič novega. — Brodovje naših velikih bojnih letal je priplulo včeraj opoldne nad London, metalo bombe na trdnjave in opazilo dobre zadetke. Kljub močnemu obrambnemu ognju in več bojov v zraku, tokom katerih se je eno sovražno letalo ponesrečilo nad Temzo, so se vsa naša letala vrnila neopokodovana.

Vzhodno bojišče. — Bojno delovanje se je gibalo v običajnih mejah. Ruski letalci postajajo v zadnjem času zopet delavnejši. Prodrli so na več točkah preko naših črt. Od pričetka junija smo jih sestrelili pet. Na ruski napad na Tukum smo odgovorili včeraj z napadi na Sioik.

Macedonska fronta. — Nobenih bistvenih dogodkov.

BEROLIN, 14. (Kor.) Zapadno Scarpe smo vzhodno Monchy po bobnajočem ognju izvršili močan napad Angležev odbili v boju moža proti možu. — Drugače razen polzvedovalnih bojov na nobeni fronti nič bistvenega.

Prvi generalni kvartirnojmester: pl. Ludendorff.

BOLOARSKO.

SOFIJA, 13. (Kor.) Generalni štab poročal: Macedonska fronta: Na vsej fronti pičel topovski ogenj, ki je postal v kolenu Črne in Moglenice od časa do časa srditeljski. Južno Dobrana so naši izvidni oddelki uplenili dve avtomatski puški in mnogo drugega vojnega materiala. — Rumunska fronta: Pehotno streljanje pri Isaceji in Tulceji.

DOGODKI NA MORJU.

BEROLIN, 13. (Kor.) Wolffov urad poročal: V zapornem vodovju okrog Anglie so potopili naši podvodniki 20.100 ton. Med drugimi ladijami je oboženi angleški parnik »Phemiss« (6699 ton) z 9700 tonami blaga iz Anglie za Indijo, francoska jadrnica »Saint Hubert« s premogom za Francijo in angleška parnika »Goldenhope« in »Virgilia«. Kapitan zadnjega je bil ujet. Eden naših podvodnikov je imel pri Hebridih boj, tokom katerega je najmanj štirikrat zadel podvodniško past.

Nač. adm. štaba mornarice.

NEMŠKI ZRAČNI NAPAD NA LONDON.

BEROLIN, 14. (Kor.) Wolffov urad poročal: Dne 13. t. m. ob 1 pop. (nemški čas) je londonsko trdnjavo ob najhujšem vremenu napadla sklenjena brodovna nemških veleletal pod osebnim vodstvom brodovnega poveljnika stotnika Brandenburga. Cilj napada so bili v središču mesta nahajajoči se dokl, ladjedelnice in železniške naprave ter državna skladišča in shrambe, ki se nahajajo ob obeh bregovih Temze. Izbruhnili so številni požari, ki so v nakopičenih skladiščih našli bogate hrane. Brodovje se je daleč kot četr ure držalo nad napadnimi cilji. Kljub angleškim obrambnim odredbam so se vsa letala vrnila neopokodovana v domača pristanišča. Ena sovražna letala je bilo nad Temzo v zračnem boju sestreljeno ter je padlo v gorečem stanju na tla.

LONDON, 13. (Reuter. — Kor.) Po uradnih poročilih je izkaz žrtev zračnega napada na London izgotovljen. Ubilih je bilo 27 moških, 16 žensk in 26 otrok, 223 moških, 122 žensk in 94 otrok pa je bilo-

ranjenih. Na vojaških in mornariških napravah ni bila povzročena nobena škoda. — Druga vest zopet pravi, da izkaz žrtev še ni popoln in da more biti število žrtev po zaključnih podatkih še večje.

Položaj na Grškem.

Bonar Law o položaju po abdikaciji kralja Konstantina.

LONDON, 13. (Kor.) V spodnji zbornici je danes ob splošnem odobravanju zakladnik kancelar naznanil odstop kralja Konstantina. Izjavil je, da se je kralj odpovedal na korist drugemu sinu Aleksandru, ki je že zaprisegel. Prepričan smo, je nadaljeval Bonar Law, da dovede dogodek do združenja Grške in vzpostavitev ustavne vlade. Lynch je vprašal, kaj pričakuje vlada od abdikacije kralja Konstantina, ako bi se nadaljevale razmere po drugim imenom. Bonar Law je odgovoril: Pričakujemo ustavne vlade, ki bo predstavljala vso Grško. Mac Neill je izrazil sumnjo, da se je kralju Konstantinu reklo, naj sam določi naslednika. Bonar Law je odgovoril, da je Mac Neill v zmoti, ako pravi, da je kralj sam imenoval svojega naslednika.

Zapriseba kralja Aleksandra.

LONDON, 13. (Kor.) Iz Rima datirano poročilo Reuterjevega urada iz Aten poročal: Kralj Konstantin je dne 12. t. m. ob 5 popoldne odpotoval iz Aten v Tatoi. Kralj Aleksander je izvršil prisego. Mesto je mirno.

Nemcem prilajni voditelji pod nadzorstvom zaveznikov.

LONDON, 13. (Reuter. — Kor.) »Daily Mail« poroča iz Syre: Nemcem prilajni voditelji Gunaris, Dusanis in Mataxas, so se podali, kakor se domneva, v neki kraj, kjer se bodo nahajali pod nadzorstvom zaveznikov.

Francozi v glavnem mestu Tesalije.

LONDON, 13. (Kor.) Reuterjev urad poročal iz Pariza: Francoska konjenica je dne 12. t. m. zjutraj zasedla Lariso.

Izkrcanje ententnih čet v Pireju.

LONDON, 14. (Kor.) Jonnart je s privolenjem grške vlade dal izkrcati čete v Pireju.

NOVA RUSIJA.

Za volitve v ustavodajno skupščino.

PETROGRAD, 12. (Petrograjska brz. agencija. — Kor.) S sestavo zakona o volitvah v ustavodajno skupščino poverjeni odsek je s 24 proti 12 glasovom sklenil, da se določi najnižja starost volilcev na 20 let.

Sprejem Krapotkina v Petrogradu.

PETROGRAD, 13. (Kor.) Knez Krapotkin je prispele semkal. Na kolodvoru so ga sprejeli vojni minister Kerenski in ostali člani kabineta kakor tudi številna delavska odposlanstva. Na peronu je stala častna vojaška straža.

Naslednik generala Gurka.

PETROGRAD, 13. (Kor.) Listi naznačajo imenovanje generala Denikina, bivšega načelnika generalnega štaba generalissima, za poveljnika armad na zapadni fronti na mesto generala Gurka.

Španska ostane nevtralna.

MADRID, 13. (Kor.) Ministrski predsednik Dato je izjavil sledeče: Ko smo zadnjikrat prevzeli vladu, smo zahtevali izredna sredstva za potrebščine armade in mornarice; predlagali smo, da naj se vztraja na tem, in upamo, da dobimo dovoljenje naroda. Kar se tiče vnane politike; bo kabinet nadaljeval politiko najstrožje nevtralnosti. Vlada prostovoljno ne bo opustila nevtralnosti. Kabinet ne smatra za potrebno, da razpusti zbornico, ker jo bo morda še potreboval.

Ameriški vojni proračun.

WASHINGTON, 13. (Kor.) Reprezentantska zbornica je sprejela poročilo o vojnem proračunu, ki znaša 3.281 milijonov dolarjev. Odobrenje senata je zagotovljeno.

Cesar v Budimpešti.

DUNAJ, 14. (Kor.) Cesar je ob 9 in 45 zvečer odpotoval v Budimpešto.

OGRSKA KABINETNA KRIZA.

BUDIMPEŠTA, 14. (Kor.) Designirani ministrski predsednik grof Esterhazy je prispele v spremstvu sek. svet. Stefana Barczyja danes zjutraj na Dunaj. Posetil je najprej grofa Clam Martinica. Nato je konferiral z grofom Belo Serenyjem in se podal potem z njim v ministrstvo za vnane stvari, kjer se je vršila konferenca z grofom Czerninom. Grof Esterhazy bo popoldne sprejel v avdienci, na kateri predloži vladarju novo ministrsko listo.

Sestava nove ogrske vlade.

DUNAJ, 14. (Kor.) V sestavi novega ogrskega ministrstva, katerega imenovanje objavi jutrišnji ogrski uradni list, se govori, kakor poroča ogrska »Post«, v ogrskih političnih krogih: V Esterhazyjevi kabinetu bodo, izvenšmi narodno delovno stranko, zastopane vse stranke ogrske poslanske zbornice. Posamezni port-

felji bodo zasedeni, kakor sledi: Grof Moric Esterhazy — predsedstvo in notranje zadeve; grof Albert Apponyi — nauk in bogoslužje; grof Bela Serenyi — trgovina; Viljem Vaszonyi provizorično. — Justico; Gustav Gratz — finance; fml. Aleksander Szurmay — deželno brambo; grof Aladar Zichy provizorično — minister za Hrvatsko; Teodor Batthyany — minister na najvišjem dvoru. — Člani nove vlade bodo jutri položili prisego. Poslanski zbornici se bo novo ministrstvo predstavilo najbrž 19. t. m.

Angleški list proti — grofu Esterhazyju.

ROTTERDAM, 14. (Kor.) Glasnik lista »Nieuwe Rotterdamse Courant« piše »Manchester Guardian« v uvodniku: Ako vladajoči krogi v Avstro-Ogrski pričakujejo, da bo grof Esterhazy prevzel od Angležev demokratično ulogo, ker je študiral v Oxfordu, potem so zelo naivni. Prva izjava grofa Esterhazyja o svoji politiki, da bi bila namreč ogrska demokracija madjarska demokracija, nikakor ni zvenela zadovoljivo.

Prihod generala Pershinga v Pariz.

PARIZ, 14. (Kor.) Ameriški general Pershing je prispele semkal.

Ekspozice grofa Clam-Martinica.

Kaka je naša sodbja? Odgovor je: pri nas presenetljiv! Kar je govoril v proslavo hrabre avstrijske vojske, o junaštvu sinov vseh narodov, o dolžni hvalečnosti do vseh in o trdnem zaupanju v srečno bodočnost, to je bilo lepo, veljavno, resnično, vse hvale vredno; ali, istotako bi bil govoril tudi vsakdo drugi, ker drugače ne bi bil mogel, ker bi sicer neljubo zadel ob resnico in ob čutstvovanje vseh narodov.

Kar pa je bilo v izjavljanju grofa Clam-Martinica o notranjem položaju stvarnega, ni nič slabše, pa tudi nič boljše, nego smo pričakovali po vsem, kar smo doživeli žnjim! Ni sicer govoril direktno za nemške belange in rihtlinje, pač pa (po formi sicer previdno) dejanski pa skoro strupeno proti njim, ki so nasprotniki nemških belangov in rihtlinj!

Država je božanstvo, ki mu morajo narodi žrtvovati »visek nacionalnega delovanja.« V tem stavku je jedro, je sinteza vsega, kar je hotel grof Clam-Martinic odgovoriti Čehom, južnim Slovanom, Poljakom in Malorusom na njihove državno-pravne in programatične izjave! Je to strog, osoren — ne! Vse drugo, kar je govoril — in bilo je precej tega; saj je polnilo malone 4 cele kolone našega lista — je bila le ornamentika, dekoracija iz lepih — besed in že poznanih fraz. Skrbno pripravljena stilistična naloga, govornjena po dobri pripravi. Ali nič, kar bi presenetilo, kar bi poslušalca takorekoč prišlo za uho in srce — nobene nove ideje in nobene pozitivne misli ravno v onem delu ekspozicije, ki mu je grof Clam-Martinic posvetil največ pozornosti — v notranji politiki! — nobene konkretne probe, kako naj bi se uredilo življenje med narodi samimi in potem razmerje med temi in državo, da bi bi bilo koristno in zadovoljivo za vse strani!

Kar čutilo se je na nizanju besed, kako si usvaja ideologijo nemških belangerjev, le da si ni upal izreči stavka do kraja. — Država je nad vsem — to se je čulo razločno! In država so — Nemci — ta beseda je sicer ostala grofu Clam-Martinicu na jeziku, toda čuje jo vendar vsakdo, kdor ima le količikaj »ušesa« za tako muziko. Država je bog, in državljani dolžnost je, da kleče pred tem bogom in mu — žrtvujejo! To je smisel vsega Clam-Martinicevega umovanja o zaželenem razmerju: med državo in državljani, posebno pa stavka, kjer zahteva od narodov, »ki so v tej državi našli obrambe in varstva za svoj obstanek«, naj se odrečejo vlišku nacionalnega delovanja.

Odpovedo naj se »vlišku nacionalnega delovanja.« To se pravi: zadovoljujejo naj se s tem, kar jim po milosti pade iz oblakov državne božanstvenosti — go spod grof je govoril tudi o »megljenih tvorbah!« Le mrvica jim gredo, a polne mero naj ne zahtevajo, ker je to nezdružljivo s celoto, z državo, ki naj jo vsi ljubijo, a ne »s sanjarstvom narodne eksaltacije, ampak z ljubeznijo vdanli, hvaležnih in zaupljivih sinov!« Pojma ljudske volje, kar pomenja pri nas v Avstriji: volje in želja narodov grof Clam-Martinic ne pozna! Njegova ideologija o razmerju med državo in državljani prča, da je nedostopna veliki ideji, ki je ravno kar na triumfalnem pohodu v vse dežela Evrope, ideji demokratizacije — brezpozvolnega uveljavljenja ljudske volje. Gospod grof ni tej ideji zapri le svojih vrat, marveč je zamušil celo luknjo ključavnice na njih. Kajti, da je došlo do njega le toliko te velike ideje, kolikor more skozi malo ključavnico, ne bi bil tako govoril, kakor je, marveč bi razumel, da se narodi ne združujejo v država z namenom, da bi se državi na ljubo, radi nje obstanka, odrekali svojih idealov, vrhnih svojih narodnih ciljev, marveč z namenom, da bi pod obrambo in zaščito države uresničili svoje nacionalne aspiracije.

Ideologija grofa Clam-Martinica je zanikavanje demokratične ideje, je odrekanje preuredbe države po želji in volji narodov v demokratičnem smislu. Tudi v svojem ekspoziciji ostaja v višavah svoje-ga staro-fevdalskega naziranja in se ne spušča na trda tla realnosti. Kdor se ne pokori, kdor ima v svojih namenih kake »viške nacionalnega delovanja«, ta se pregreša nad — celoto, nad državo. Vse ubožstvo na idejah v ekspoziciji grofa Clam-Martinica se najjasneje očituje v njegovi izjavi, da program vlade je — Avstrija, da bodimo pred vsem — Avstrijski! Škoda, da ni še dostavil: vsi v enaki uniformi kakor v strelskih jarkih.

O, da Avstrijski! Ali sodobni Avstrijski, ki hočejo postaviti državo na nove, edino solidne in zanesljive podlage, kakor jih zahtevate zmagovalni in slavodobitni veliki sodobni moderni ideji-dvojčki: nacionalizma in demokratizma, da pride do pravega razmerja med državo in državljanom, da sklada med koristjo skupnosti in voljo naroda, med pravico in dolžnostjo drugega proti drugemu.

Za tako moderno razmerje grof Clam-Martinic nima smisla. Zato je bil naravnost porazen odgovor, ki mu ga je dal predsednik južnoslovenskega kluba, gosp. posl. Korošec: »Ako je to, kar zahtevajo Slovenci, vlezlajda, potem je premočno visile za pobešenje teh vlezlajdajcev!« Efekt ekspozicije g. grofa Clam-Martinica v nas je zavest, da še sedanje vlade napoveduje boj nemškim narodom! Vi-harno ploskanje in odobravanje v nemških vrstah ni bilo le značilno, marveč tudi opravičeno v polni meri.

Proti ponemčevanju politiki tržaškega namestnika.

Poslanec Spincle in tovariši so te dni vložili na ministrskega predsednika interpelacijo, ki razkriva zelo zanimive stvari o načinu delovanja tržaškega namestnika barona Fries-Skeneja.

Interpelacija se bavi s sistematičnim ustanavljanjem nemških šol v Puli in drugih istrskih krajih. V kričeem nasprotstvu s tem dejstvom omenja Spinclejeva interpelacija sistematično rezistenco c. kr. oblasti proti ustanavljanju hrvaških šol. Pula je štela n. pr. po zadnjem ljudskem štetju 37.600 prebivalcev, med temi je bilo 8500 Hrvatov in Slovencev ter 3700 Nemcev. Po dolgoletnih bojih so končno Hrvatje dosegli, da je istrska deželna upravnna komisija sklenila, ustanoviti v Puli štirirazredno deško in štirirazredno dekliško šolo. Toda prišlo je drugače. Pristaniško poveljništvo v Puli je z dopisom 10. septembra 1916. izreklo, da se naj v Puli ustanavljajo le nemške šole, kar da je priporočljivo tudi za okolico, ker se na ta način prepreči za bodočnost vse »politične gonje«. Zato pa je bil še isti mesec ustanovljen v Puli poleg že obstoječih 4 nemških ljudskih in meščanskih školski otroški vrtec in predšolski c. kr. okr. šolskega sveta je dne 6. decembra 1916. povabil na dan 8. januarja starše šolobveznih otrok na razpravo o ustanovitvi nove nemške ljudske šole s pripomoči, da se bo smatralo, da oni, ki ne prkdejo, soglašajo s sklepom večine navzočih. Poleg te pote nemške šole nameravajo ustanoviti v Puli še šesto nemško ljudsko šolo (za 3700 Nemcev). Zgodilo se je pa tudi, da je bila ustanovljena v Kanfanaru, kjer živi 5 (reci pet) Nemcev, nemška šola, kar je pozdravil cesarski namestnik baron Fries v svojem dopisu pulskemu pristaniškemu poveljniku dne 4. aprila 1916. s posebnim dopisom, v katerem pravi: Idejo ustanovitve nemške šole v Kanfanaru najtopleje pozdravljam ter le želim, da bi se podobne ideje sprožile tudi za druge istrske kraje. Stremiljamo, ustanavljati v Istri nemške šole, bom najtopleje podpiral, v zavesti, da je gotovo v državnem interesu tudi na ta način pospeševati patriotično vzgojo prebivalstva. Pri tem niso bili zakoniti predpogoji za ustanovitve šole v Kanfanaru niti izpolnjeni — zato jih je cesarski namestnik kot najvišji čuvav zakona v deželi v posebnem dopisu na c. kr. okrajno glavarstvo v Puli kratkotalo — spregledal. Naučno ministrstvo je bilo povrh nalagan, da živi v Kanfanaru vse polno nemških mornariških delavcev, državnih nastavljenec in vojaških oseb. Resnica pa je ta, da biva v Kanfanaru 1 državni uradnik in 1 vojaška oseba! Posrečilo se je, spraviti v kanfanarsko nemško šolo 42 otrok, za katere so bili nastavljeni 3 c. kr. učitelji (1 od teh je radi »neobhodnosti« povrh še oproščen vojske službe), hrvaška šola, ki ima 216 otrok, pa so more zadovoljiti z dvema učiteljema. Podobno kakor v Kanfanaru, se je zgodilo v Rovinju. Tam je neki Zohil zahteval za 4(!) otroke nemško šolo in jo je dobil! Tudi v Opatiji in v Lovranu obstajajo podobne nemške šole. Docela v smislu nemškega velikonočnega programa je končno baron Fries kot predsednik c. kr. deželnega šolskega sveta dne 6. oktobra 1916 na vseh večrazrednih

šolah v Istri na deželne stroške uvedel poduk v nemščini, ki naj se začnejo že v drugem razredu z učenjem prve kitice »Gott erhalte«. Le tisti otroci so prosti nemškega poduka, katerih starši to pismeno zahtevajo! Upravno sodišče je že ojetovano razsodilo, da je taka praksa popolnoma nezakonita — toda kaj se brega z kr. namestnik za zakone, ako gre ustreči nemško-nacionalnim programom.

Ostra Spincičeva interpelacija poudarja, da bi ljudje, ki ravna tako kakor tržaški namestnik, ne smeli niti trenutek več ostati v državni službi, in zahteva korenito remediuro neznošnih šolskih razmer v Istri.

Razne politične vesti.

Ekspozé grofa Clam-Martinića v gosposki zbornici. O ekspozéju ministrskega predsednika v zbornici poslancev govori obširneje na drugem mestu. Predvčeršnjim je podal podobno izjavo v gosposki zbornici. Podobno, ali ne povsem enako, ker je v poslednji vpliv par pasaz, ki vsebujejo priznanja, ki jih je poslanski zbornici zamočala. Velikim je namreč priznal, da »stanja zasilne zakonodaje javnost ni sprejela brez odpora«. Sredstvo te »zasilne zakonodaje pa so naredbe na podlagi § 14.1. Priznava torej, da vladanje s takimi naredbami ni v soglasju z ustavnim življenjem, če se v predpisanim času ne predlagajo parlamentu v odobrenje, kar pa se ni zgodilo in se ni moglo zgoditi, ker parlament skozi tri leta ni zboroval. To priznanje involvira torej obsodbo dejstva, da se je vladalo brez parlamenta, da se je vlada zagrešila proti ustavnim zakonom, ker ni hotela sklicati državnega zbora! — Drugi pasus, ki nas zanima v izjavah v gosposki zbornici, je ta-le: »Gre za okrepitev in ustvaritev naprav v varstvo državne celote in njenih funkcij, da se podeli državi istočasno moč in svoboda, da bo ob ohranitvi zgodovinske strukture željam in potrebam narodov po narodnem in kulturnem delovanju bolj pravična, nego dosedaj!«. Ministrski predsednik priznava torej potrebo, da bodi država narodom bolj pravična — s čemer je rečeno, da doslej ni bila pravična, vsaj ne dovolj pravična. Po teh priznanjih pogrešamo tem bolj opravičeno v ekspozéju v poslanski zbornici vsake konkretne misli, vsake pozitivne navedbe, kako preuredbo države ima g. ministrski predsednik pred očmi! »Naš program je Avstrija — močna Avstrija! Ali — to ni še nikak program! Je le označitev velikega cilja, kar pa ostaja le fraza, če se ne pove nič konkretnega, kaka mora biti ta nova Avstrija bodočnosti, ako se ne označajo konkretno nje nove podlage! Ta razmišljanja in uvaževanja nas silijo, da se povrnemo še nekoliko k izjavam ministrskega predsednika v poslanski zbornici. Grof Clam-Martinić je trdil, da so »posebne naselitvene razmere, v katerih bivajo narodna plemena in odlomki narodov v tem notranjem jedru Evrope, neizogibno dovedle do ustvaritve naše države in v tej vojni da je »zgodovina pod najresnejšimi pogoji dokazala pravilnost svoje ustvaritve.« — Grof Clam-Martinić postavlja torej premiso, da so bile »naselitvene razmere« že pred in ob ustvarjanju naše države prav take, kakor so danes. To pa ravno ni res. Naselitvene razmere, naseljevanje narodov je — pa naj se reče kar se hoče — zgodovinska dvomljivost. Saj govorimo o tem zgodovinska dejstva. Leta 620. po Kristu je kralj Samo združil severne in južne Slovence, ki so bili naseljeni od Severnega do Jadranskega morja. — Seje boji s Huni, oziroma Madjari so provzročili, da so Slovani poklicali na pomoč Bavarce, ki so potem zabili klin med severne in južne Slovence, razširili nemško gospodstvo in ločili popolnoma slovenska plemena. To je bila — germanizacija! Po Clam-Martinićevem bi torej naša germanizacija dokazovala pravilnost ustvaritve naše države! Do kakih gorastnih zaključkov se mora prihajati, če se kdo postavlja na krive premise!! Kaka čustva bi morala navdajati danes avstrijske narode, če pri preurejanju države treba izhajati iz premise, da je takorekoč historična naloga Avstrije, da nadaljuje zgodovinsko delo — Bavarcev! Grof Clam-Martinić naj le pogleda v znano šolsko »Vaterlandskunde«, kjer opisuje učenjak Zeche zgodovino naše države in priznava, da je bil Glognitz pri Dunaju — slovensko mesto!! In neutilizirano dejstvo je tudi, da so bila v davno minulih časih takozvana Hansa-Städte slovenska! Glede mesta Lübeck priznava celo Mayer v prvi izjavi, da mu je bilo prvotno ime — Lubec. Saj je tudi označitev »Hansa« le popačenje slovenskega imena »zvanza« (zveza). — Kako more torej ministrski predsednik trditi, da so »naselitvene razmere« dokazale pravilnost ustvaritve te države, oziroma (kar je bil njegov namen), da dajejo zgodovinsko podlago politiki, kakor bi jo hotel danes izvajati — on?! Malo je bilo v ekspozéju, kar bi se dvigalo na lepoto fraze in rečenice, a še to, kar naj bi bilo bolj stvarnega, je bilo zgrešeno — krivo!

K odstopu grškega kralja Konstantina. Kralj Konstantin je bil rojen kot najstarejši sin kralja Jurija 21. julija leta 1868. v Atenah. Kakor znano, je bil kralj Jurij sin danskega kralja Kristijana IX. Mati sedaj odstopivšega kralja Konstantina je bila ruska velika knežinja Olga, hči velikega kneza Konstantina. Sedaj odstopivši kralj ima eno sestro, Marijo, ki se je poročila z ruskim velikim knezom Jurjem Mihajlovičem, in štiri brate: Jurija, ki je bil svoj čas vrhovni komisar na Kreti, Nikolaja, Andreja in Kristofa. Konstantin, kot prestolonaslednik vojvoda spartanski, se je izobraževal v Atenah in je odšel

pozneje v svrhu vojaške izobrazbe v Nemčijo, kjer mu je bil prestolonaslednik Friderik Viljem, oče sedanjega nemškega cesarja, posebno naklonjen. Pozneje, leta 1889., se je Konstantin celo poročil s hčerjo Friderika Viljema, sestro sedanjega nemškega cesarja Viljema, prusko princezino Zefijo (roj. 1. 1870.). Odtod tudi potem vedno najožje prijateljske zveze med Orško in Nemčijo, odkar je Konstantin po nasilni smrti svojega očeta 18. marca 1913. zasedel prestol kralja Orkov. Kot prestolonaslednik je bil Konstantin poveljnik zelo zanemarljene grške armade v grško-turški vojni leta 1897., ki se je končala s porazom Orške in je bila vzrok, da prestolonaslednik ni bil posebno priljubljen med narodom in armado. To razmerje se je izpremenilo šele v balkanski vojni, kjer je grška armada, reorganizirana po francoskih častnikih, pod njegovim vrhovnim poveljstvom dosegla nekaj uspehov. Leta 1909. je Konstantin vsled pravega vojaškega upora moral izstopiti iz armade in se je šele pozneje vrnil na svoje mesto po Venizelovem posredovanju, ki je tedaj prevzel ministrsko predsedništvo. Kako ulogo je igral kralj Konstantin tekom sedanjih vojn, je znano. Upiral se je odločno ententni zahtevi, da bi Orška pristopila v njen krog. To kraljevo stališče se je pripisovalo predvsem vplivu njegove soproge in njegovemu osebnemu prijateljstvu z nemškim cesarjem. Kralj Konstantin ima šest otrok. — Bivši prestolonaslednik Jurij (27 let) je pehotni major v nemški armadi. Drugi sin, sedanjí kralj Aleksander, je bil rojen 20. julija leta 1893. v gradu Tatoi in je sedaj v 24. letu svoje starosti. Aleksander je bil doslej stotnik v 1. topniškem polku, a se drugače nikakor ni iztikal v javnosti. Svoje študije je dokončal na nemških in francoskih zavodih in uživa glas izredno duševno zrelega in izobraženega moža. Potem so še: princezinja Helena (21 let), princ Pavel (16 let), princezinja Irene (13 let) in princezinja Katarina (4 leta). Kaj se zgodi z bivšim kraljem in njegovo rodino, še ni znano.

Domače vesti.

Smrtna kosa. Narodni učiteljski obitelji Sedevčič v Barkovljah je umrl v Pulji sin Severin, c. kr. orožniški stražmojster. Spoštovani družini naše najiskreneše sožalje.

Najodločneje protestiramo. Snoči smo hoteli oddati na tržaški glavni pošti ekspresno priporočeno pismo, naslovljeno na državnega poslanca g. dr. Otokarja Rybářa v parlamentu na Dunaju. Pismo smo hoteli odati seveda zaprto, toda pošta ni hotela sprejeti zaprtega pisma. Vprašamo torej: kako je mogoče, da bi se pisemska cenzura vtkala v dopisovanje volilcev s svojimi državnimi poslanci ali narobe v dopisovanje državnih poslancev z njihovimi volilci? Poslanec je imun in ni je niti civilne niti vojaške oblasti, ki bi se mogla vtikati v njegove stvari, dokler parlament sam ne pristane na to. Lepa bi pač bila, da bi bilo dopisovanje z državnimi poslanci celo v času, ko zboruje državni zbor, odvisno morda od kakkega cenzorja, ki komaj ve, kaj je parlament in kaj je državni poslanec. Protestiramo najodločneje proti takemu, poslanstvo imuniteto kršečemu in svobodno obhajanje volilcev s poslanci onemogočujočemu postopanju, na katero opozarjamo prav posebej poslance same, da na pristojnem mestu nemudoma izposlušajo »spoštovanje poslanstva imunitete s strani pisemske cenzure«.

Klevetniki na delu. Poslanec Steinvennder je zagrešil nedavno temu v graški »Tagespost« to podlost, da je junastvo naših čet kazal le v luči narodnega sovraštva, da je nas Slovence — denunciral! Češ: Vlada ne zaula Slovence! Oni se ne bore tako junastki proti Italiji radi države, ampak le iz sovraštva proti Italijanom — torej iz sebičnih nagonov! Nu, namen je tako nizkoten, denunciacija tako ogabna, da se mora — ako je še kaj pravičnosti in resnicoljubja na svetu — študiti v globino duše tudi vsem tistim čimteljem, ki na lastne oči gledajo grozne žrtve, ki jih doprinašajo snovi našega naroda v obrambo domovine in ki jim gre v prvi vrsti zasluga, da je silni sovražni naval odbit! — Izvestna nemška glasila niso mogla dati odduška svoji jezi radi nastopa naših ujediničenih poslancev v zbornici drugače, nego z nečuvno perfidijo, češ: da so se našli z rokavom dotikali — ječe! Če bi ti ljudje ne bili pobesneli, bi se morali vendar zavedati, da pišejo s takimi klevetami le — svojo najčrnejo in neizbrisno sramoto.

Cene krompirja. Osrednja državna prelovalna komisija je za zdrav, primerno suh krompir avstrijskega pridelka leta 1917., brez vrsti in izrastkov, določila za

čas od 20. junija dalje za pridelovalce ceno 45 kron za metriski stot (100 kg.).

Vpisovanje v državno ljudsko in meščansko šolo za deklice v ulici Fontana. Vpisovanje na novo vstopajočih učencev v to ljudsko šolo se bo vršilo dne 25., 26., 27. in 28. junija od 3.—4. ure popoldne. Za meščansko šolo pa dne 28. junija od 4.—5. ure popoldne. Vhod je samo iz ulice Fontana. Vpisovanje se bo vršilo v 1. nadstropju zavora. Spremljajoči starši ali njih namestniki naj prinesejo seboj: 1.) rojstni list; 2.) izpričevalo o cepljenju koz; 3.) izpričevalo o zdravju oči iz leta 1917.; 4.) eventualno zadnje šolsko izpričevalo.

Mestna zastavilnica. V soboto, 16. t. m., se bodo od 9½ dop. do 1 pop. prodajale na javni dražbi dragocenosti, zastavljene meseca februarja 1915. na svetlomodre listke serije 137 in sicer od št. 205.751 do št. 206.600, popoldne od 3½ do 6 pa dragocenosti zastavljene na svetlomodre listke serije 137 različnih prejšnjih števil.

Rekvizicija vina v Istri. Deželna upravna komisija nam piše: Opazilo se je, da se širijo netočne vesti o rekviziciji vina v Istri in ker bi moglo te zavajati javnost in provzročati nesporazumjenja, smatra deželna upravna komisija za potrebno, izjaviti sledeče: Rekvizicija vina je bila odredjena po kompetentnih faktorjih že v jeseni 1915., torej več mesecev pred imenovanjem te komisije, oziroma v času, ko je bil še na vladí deželni odbor. Ko pa je bilo odredjeno, da se ima vino v Istri rekvirirati tudi v letu 1916., je komisija v želji, da varuje interese istrskih poljedelcev, sklenila posredovati na dotičnih raz-

pravah in edino tem posredovanjem se je posrečilo, da so se, ane izdatno povišale in da so tako visoke, kakor so v naredbi od 9. septembra 1916. L. i. P. N. 36), da odgovarjajo približno ceni tedanje svobodne trgovine. Vsačako je resnično, da

so cene vina ob enem z zmanjšanjem zaloga vina v pokrajini in izven nje v svobodni trgovini znatno porastle. p

Če pomagati državi, pomagati sam sebi. Podpiši 6. vojno posojilo.

Potrtim srcem naznanjamo sorodnikom in znancem, da je naš nadvse ljubljani sin, brat

Severin Sedevčič

stražmojster I. reda, odlikovan s srebrnim križcem za zasluge na traku hrabrostne svetinje

v 38 letu, danes zaspal v Gospodu v mornarski bolnišnici v Pulji.

V TRSTU, dne 14. junija 1917.

Blaž Sedevčič, oče. Marija Sedevčič, mati.

Ljudmila, Bice, Olga, Ema, sestre. Rudi, brat.

Brez posebnega obvestila.

Podpisani potrti od globoke žalosti naznanjajo sorodnikom, prijateljem in znancem, da je njih preljubljeni soprog, oče, tast in stari oče, gospod

ALOJZIJ ŠIRCA

trgovec in poseznik v Dutovljah

star 57 let, po dolgi in mučni bolezni, previden s sv. zakramenti za umirajoče, danes opoldne mirno v Gospodu zaspal.

Pogreb predragega pokojnika se bo vršil v soboto ob 10 uri predpoldne iz hiše žalosti v Dutovljah v cerkev, kjer se bo darovala sv. maša, potem na domače pokopališče.

DUTOVLJE, 14. junija 1917.

ŽALUJOČI:

ANTONIJA, soproga.

Leopold, sin. — Justina por. Suban, Marija por. Taučer, Ema por. Šuštič, Alberta por. Šuc, Vika, Ida in Tonči, hčere.

Ivan Suban, Jožef Taučer, Ante Šuštič, Ciril Šuc, zetje. — Anton in Andrej, brata.

Mirko, Žarko, Slavica in Emica, vnuki in vnukinje.

Pogrebna podjetja Capolun, Corso 45.

Prosi se tihega sožalja.

Mihael Kobež

je včeraj, po dolgi bolezni, izdahnil svojo blago dušo.

Neutolažljiva soproga Magdalena, sin Mihael, hčere: Marija, Antonija, poročena Stepančič, in Ana, v imenu tudi ostalih sorodnikov, naznanjajo to bridko izgubo vsem prijateljem in znancem.

Pogreb predragega pokojnika se bo vršil v soboto, 16. t. m., ob 3 uri popoldne iz mrtvašnice mestne bolnišnice naravnost na pokopališče na Katinaro.

Trst 15. junija 1917.

Prvo pogrebno podjetje Zmolo, Corso 41.

MALI OGLASI.

Iščem umetne zobe in ozobja Prehod ul. del Bosco 4, vr. 7. 1187

Pridna služkinja zdrava, z dobrimi sprili, dobi takoj službo v vili, 5 minut oddaljen od tramvajске postaje Piazza Belvedere. Dobra plača in hrana — Naslov pove Ins. odd. Edinost. A 2

Zakije vsake vrste kupuje Jakob Margon, Vias Salitatio 21 (pri mestni bolnišnici) 1175

V najem se odda: oba s prostim vzhodom. — Comm. riciale 14, I. vr. 3, desno (B 5)

Diplomirana učiteljica podučuje z gotovim uspehom po najhitrejši in najlažji metodi otroke in odrasle (gospo, gospodično) nemško in slovensko na svojem domu po zmeri ce t. Informacije od 1.—8. Ulica Chiorza 27, III. nadst. II. stopnice zadaj na dvorišču vr. 8. A 1

Uratar poročen ali vdova po padlem vojaku brez otrok se išče. Prednost imajo bivši vratarji, aidarji ali čovljariji, oziroma vratarice z d. brini spričevali. Naslov pove Inzeratni oddelek Edinosti. 1184

Zlato, srebro in platin v vsaki obliki kupuje po najvišjih cenah zaved

R. Dussich & C. ul. Tintora 2

Ima v zalogi zlato v ploščah in vsakovrstnih potrebščin za zobotehniko.

Kabaret-Varietè MAXIM

Trst - Via Studion 10 - Trst

Odprt od 8½ zvečer naprej

Cena: I. vrste K 2. II. vrste K 1.

Likerji.

Velike in male partije prodam takoj po ugodnih cenah.

Dvojen kumin buteljke po	1/2
Maraškin	1/2
Menta	1/2
Crema marsala	1/2
Grečica „Istria“	1/2
Fernet	1/2
Vlahov (ilp)	1/2
Silivovec	v sodih
Zganje	„
Malinovce	„

kakor tudi šampanjec „Comte de Valois“, sladki refošk, dezertna in namizna vina v buteljkah po 1/10.

NB. Za kakšnosibodi naročilo prosi se denar poslati v naprej.

J. PARČINA, Trst, Skladišče Via Gelsi 10 od 11—12 in od 4—5.

Srbež — Znoj — Solčni lišoj — Lupenje kože — Kraste in pego — Kožne bolezni — mehurji — Otekline in rane.

Gotovo sredstvo proti tem je JANTROVA MAST,

ki ne maže in je brez duha. — Mal lonček K 3, veliki K 5, obojeliški K 9.

Poleg tega Jantrovo mlo K 4.

Glavno skladišče: Vladko Bartulić, Zagreb, Jelačićev trg 19.

Izdelovatelj: Gerő Šandor, lekarnar v Nagyörös-u št. 83.

Kislo vodo

na briganec (Spritzer) od 25 steklenic naprej razpošilja

A. OSET pošta Guštanj Koroško

Kupim vsakovrstne prazne steklenice, sode in vino.

JADRANSKA BANKA

Trst, Via Cassa di Risparmio 5

(Lestne postopje)

Kapital in rezerva K 12.200.000.—

FILJALKE: Dunaj Tegrthofstrasse 7—9, Dubrovnik, Kotor, Ljubljana, Metković, Opotija, Split, Šibenik, Zadar.

VLOGE NA KNJIZICE

3 1/2 %

od dneva vloge do dneva vridga. Rentni davek plačuje banka svojega. Obrestovanje vlog na tekočem in žiročnem po dogovoru. Akreditivi, čeki in nakaznice na vsa tu in inozemska tržišča.

KUPUJE IN PRODAJA: vrednostne papirje, rente, obligacije, zastavna pisma, priročila, dolnice, srečke itd. — VALUTE IN DEVIZE.

PREDUJMI na vrednostne papirje in blago ležeče v javnih skladiščih. SAFE DEPOSITS PROMISE. — Prodaja sredstev razredno loterije. Zavarovanje vsakovrstnih papirjev proti kurzni izgubi, revizija zbiranja sredstev i. t. d. brezplačno. Stavarbi kredit, remboura krediti, Borena naročila. — Inkaso.

MENJALNICA. — ESKOMTO MENIO. Telefoni: 1463, 1793 in 2670.

Uradne ure: od 9 do 1 popoldne. Brzojavi: JADRANSKA

ZOBOZDRAVNIK Dr. J. Čermák

v Trstu, ul. Posto vachio 12, vogal ulice della Posta.

Izdiranje zobov brez bolečine.

Plombiranje.

UMETNI ZOBJE